

Bok

Som att komma in i ett italienskt lusthus

– Ni befinner er i ett förnämt hus som jag har gjort mig bekant med under ett par års tid. Jag har lärt känna både de levande och de döda, säger Anders Björnsson, publicist och historiker.

STOCKHOLM Anders Björnsson och Helsingforsfotografen Katja Hagelstam har i höst blivit färdiga med boken *Palatset som Finland räddade*. Boken är ett historiskt reportage om ett förnämt hus i centrum av Stockholm, finska ambassadörens residens på Västra Trädgårdsgatan 13.

Finska staten köpte huset i november 1941. Man kan undra hur Finland hade råd att köpa ett av Stockholms förnämligaste adelspalats mitt under brinnande krig. Anders Björnsson har inget svar.

Kanske var det så enkelt som att man behövde ett större hus. När J.K. Paasikivi var ambassadör i Stockholm i slutet av 1930-talet bodde han i en våning på Strandvägen.

Dagens stockholmare kan tacka Finland för att huset finns kvar.

– Många av de adelspalats som byggdes under Sveriges stormaktstid är rivna. De började rivas redan i slutet av 1800-talet. När Stockholm öppnades för kommers ville staden

inte längre ha dessa slutna privata hus. De revs i omgångar och den sista rivningsvägen skedde på 1950- och 1960-talen, säger Björnsson.

Även Västra Trädgårdsgatan 13 var hotad. Dödsboet efter Esther Wachtmeister hade försökt sälja fastigheten till Stockholms stad. Stockholm ville köpa, men bara om man fick riva. Det var dödsboet inte intresserat av och budet gick till finska staten.

"Finaste stället"

Huset vid Västra Trädgårdsgatan påminner om de adelspalats som byggdes i Paris under 1700-talet. De ursprungliga ritningarna gjordes av Carl Hårleman, den store arkitekten i Sverige vid den tiden. Palatset blev färdigt 1774. Byggherre var en av landets rikaste män, Charles De Geer. Charles var redan en gammal man när huset byggdes. Hans dagar var räknade. Huset byggdes därför som änkesäte åt fru Catharina Charlotta Ribbing.

☞ **AVSKÄRMAD.** Framför dörren till köket står en förgylld vikskärm som funnits i huset redan under Henning Wachtmeisters tid på 20-talet.

☞ **FÖRMAKET.** Empiresalongens vackra papperstapeter är tillverkade på Dufourfabriken i Paris i början av 1900-talet.

☞ **INNERGÅRDEN.** Gården är uppdelad i två plan, en trappa leder upp till det övre etaget.

När man i dag ser palatset inklämt mellan de stora fastigheter som byggts under 1900-talet är det svårt att föreställa sig hur det en gång såg ut. Palatset byggdes granne med Kungsträdgården. Man hade fri utsikt från palatset ner mot Nybroviken. Det var en naturskön omgivning med lantlig karaktär mitt i staden.

– Palatsen byggs ett efter ett och ockuperade själva hjärtat av stormaktens huvudstad. Närheten till slottet var naturligtvis avgörande. Det här var det finaste stället att bo på i stan för högaristokratin.

Italienskt lusthus

Om det på 1700-talet var fint att bo intill Kungsträdgården, så har det sina avigsidor i dag. I Kungsträdgården ordnas otaliga galor och konserter som inverkar störande på omgivningen.

Finlands ambassad ligger sedan 2001 i diplomatstaden vid Gärdet. Ambassadörens residens finns alltså jämt vid Västra Trädgårdsgatan.

– Att knacka på dörren till huvudingången och sedan bli insläppt i den åttkantiga entréhallen är som att stiga in i ett italienskt lusthus, säger Eva Torstila, hustru till Finlands förre ambassadör i Stockholm Pertti Torstila, på ett ställe i boken.

Det är lätt att hålla med henne.

TEXT **Markus West**
markus.west@hbl.fi

FOTO **Katja Hagelstam**

